השוכר את הפועל פרק חמישי עבודה זרה עו.

בת יומא. שכיסל בה עובד כוכבים היום אבל כיסל בה אתמול כבר הפיג בה טעמו בגינת לילה ושוב כשפולטו בתכשיל אחר אינו אלא לפגם: **מכאן ואילך לישתרי.** אף לכתחלה: **מגמילין.** לא תשיב כליכון לליכון שורף את הכלי: (ה) **גבי קדשים השפוד והאסכלא.** שלוה בהן בשר קדש משום דכי אתי למחר הוי עותר וכי הדר מכשל בשר קודש למחר פליט שפוד בגויה טעמא ועותר איסור כרת הוא: **עמרם כרי.** עמרם בני: **גבי קדשים כי כלע האי שפוד היפרא כלע.** הלכך פגי ליה בהגעלה: **אלא אמר רבא האי הגעלה.** דקתני התם מריקה ושטיפה כלומר לעולם לפלוט האיסור ודאי ליכון בעי כשאר בליעת איסור אלא מצות מלך היא בקדשים ומרק ושטף במים(ו) כי היכי דהוה גזירת הכתוב כאשר יזה מדמה על הבגד(ז) דבעי ליכון במקום קדוש ושבירת כלי חרס במקום קדוש הוא וה"ה למריקה ושטיפה: **אל"ל אביי מי דמי.** כלומר מי קרי למריקה ושטיפה הא כל הגעלה רותחין משמע שכופין להקיא הכלי מה שבלע ומריקה ושטיפה בלוגו הוא כדאמרינן בשחיטת קדשים בפ' דם חטאת (זבחים לו:): **אלא אמר אביי.** הגעלה ממש לפלוט מאיסורן ודקא קשיא לך מתניתין דמגרסא להו ליכון לא מקשי דודאי בין בקדשים בין בגיעולי עובדי כוכבים תרוייהו בעינן לפלוט איסור לבד מריקה ושטיפה דקדשים דאינה אלא מצות המלך: **ויגיד עליו רעו.** ונלמד משנה מחבירתה של קדשים ממשנתנו ומשנתנו משל קדשים: **וה"ה לליכון.** שיהם צריך: **יגיד עליו רעו.** אינני למתניתא לתרוייהו ליכון והגעלה בחדא או במשנתנו או בקדשים והדר ליתי חדא באידך ותגמר חבירתה מינה מה התם הא בלא הא ליתא ה"נ הא בלא הא ליתא: **כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו.** שמבשלין בהן ואינו מספיק להיות עותר עד שתחזור ופולטו בתכשיל אחר. ולקמן פריך אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי: **מקמי דליפוי עותר הוו להו גיעול.** שהרי כשכיסל בו למחר פלט בליעה מיום אתמול: **לא לריכא דכי מבשל ביה חטאת האידנא הדר מבשל ביה.** בו ביום שלמים מזה ושוק של כהנים: **בהדי הדדי שליס וימנייהו.** ואין כאן פליטת עותר והדר מבשל ביה שלמים בו ביום כדאמרינן בכל(ח) פעם מבשל שלמים לאחר חטאת בו ביום כי היכי דלא ניהוו עותר למחר: **ה"ג אי הכי הגעלה נמי לא ליבעי קשיא: רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד.** לעולם בקדשים איסורא פליט ודקא קשיא לך ליבעי ליכון כי מתני' לא דמי דגיעול עובדי כוכבים איידי דלא מבשלי להו כל שעתא ומתקשה הבליעה בתוכו ונדבקת בו בכולו טרשטרי"ש בלע"ז ואין נוח לפלוט בהגעלה עד שמלבנו באור אבל בקדשים בכל שעתא מבשלי בהו לא קריד ונוח לפלוט הלכך (פגי) בהגעלה קא פלט: **לעולם כדאמרינן מעיקרא.** דהיינו משום דבקדשים היתירא בלע ודקשיא לך כי פליט איסורא פליט לא חמיר איסורו שכשנעשה עותר לא הוי איסור בעיניה שבתוך דופני הכלי היה בלוע ומעולם לא הוכר איסורו: **בסוף יורה גדולה.** שיהיו רותחין עוברין על כולה: **דודא.** קלחת: גדנפא

בת יומא. פירש בקונטרס שכיסל בה עובד כוכבים היום אבל אם כיסל בה אתמול כבר הופג טעמו בגינת לילה משמע לפירושו דגינת לילה פוגמת ולא בעינן מעת לעת וכן פר"ת דגינת לילה פוגמת כי לא היה דרך בימים קדמונים לבשל בלילה כדמשמע בפ"ק דברכות (דף ב:) בזמנים שקבעו לקריאת שמע בזמן שכיסה בכהנים ועבדים וכל אדם וזכר לדבר דגינת לילה (ט)מיקרי עבור לורה והוי דבריס ק"ו אם אוכל שהוא בעין מעבר לורתו בלילה כ"ש איסור הנבלע בקדירה ולישנא דבת יומא משמע שכיסל בה היום מדלא קאמר לא אסרה אלא קדירה מעת לעת ודוקא שעמדה כל הלילה אלא ביטול שאין ידוע מה גורם להפיג הטעם תחלת הלילה או סופו או כולו אבל מעת לעת לא בעינן והמחמיר תבא עליו ברכה ויש לתמוה לדברי ר"ת שמביא זכר לדבר מעיבור לורה דתפשוט ליה שסוף לילה גורם הפגם דהיינו עמוד השחר דמשוי ליה עותר להטעינו שריפה ובפ"ב דזבחים (דף יט:) גבי קדוש ידיס משמע דבעמוד השחר חשיב ליה ושמא לכך אור"ת דאינה ראויה גמורה אלא זכר לדבר כדי שלא לפשוט זה משם ויש לדקדק דסוף לילה לבד אינו גורם אלא כולו מדהלריך הכתוב שבירה בכלי חרס מריקה ושטיפה בכלי נחשת אחרי ביטול חטאת למ"ד נ"ט לפגם מותר ואמאי הלא מותר לבשל בו לכתחלה אחר עמוד השחר וה"ר ברוך כתב בספר התרומה שלריך לחקור אלא היה בכלי אפילו מים חמין לבד בתוך מעת לעת דמים חשיבי כמו האיסור לפי שנעשו בלילה כיון שלא היה בהן ס' לבטל פליטת הכלי דבדידיה משערינן וחזרו ונבלעו ודוקא בכלי של איסור אבל בכלי של היתר כגון בשר בכלי של חלב או איפכא אף על פי שהיו בו מים חמין בתוך מעת לעת אין לחוש שהרי הן היתר דלא אמרינן חתיכה עלמה נעשית בלילה אלא דוקא באיסור ועוד דאיכא נ"ט בר נ"ט דאפי' לפי המפרש (ט)גבי דגים שעלו בקערה אבל נתבשלו לא הכא איכא ג' עותי טעם של היתר הראשון שנבלע בכלי וממנו למים ומן המים חזר ונבלע בכלי:

מבאן ואילך לשתרי. הלכך דבר המבושל בכלי שאינו בן יומא מותר ויש לחת טעם מה דאו להתיר המאכל ולאסור הקדרה לפי שהקדרה היה בה איסור גמור תחלה אבל המאכל לא נבלע בו איסור מעולם והגעלת כלי בן יומא אין להגעיל אלא כפ' דשמנוניות הנפלט בחמין טעם לשבח הוא דלא שרינן לעיל בפרק כ' (דף נח:) חמין של עובדי כוכבים אלא משום דסתם כליהם אינן כי יומן אבל כשמגעילין כלי חמץ בערב הפסח בד' שעות דשעת היתר היא יכול להגעיל אפילו כלי בן יומא בפחות מפ' דהוי נ"ט בר נ"ט של היתר החמץ בקערה וממנו למים ומן המים חוזר ונבלע בקערה ועדיין הכל היתר ועוד כי יותר מתקלקל טעם בשר בדגים שנתבשלו אחריו לפי שהדגים ראוין לאכילה והבשר נותן בהן טעם לשבח ומה שנהגו לעשות לחת כלי המוגעל במים לוגנין מיד אחר הגעלה אין לידע למה נהגו כן דאין לומר משום דתנן בפרק דם חטאת (זבחים דף לז.) וחכ"א מריקה בחמין ושטיפה בלוגן בקדשים אבל בתרומה קאמר התם דליתא ויש מפרש הא דקאמר שטיפה יתירתא היינו שתי שטיפות בלוגן ובתרומה ליתא דסגי בשטיפה אחת ולשון יתירא משמע כן ועל זה נהגו בשטיפת לוגן בכל הגעלות מיהו בקונטרס פירש שם שטיפה היא שטיפת לוגן ובתרומה ליתא כלל ולפיכך צריך טעם למנהג(ט):

הסכין

בת יומא דלאו נותן טעם לפגם הוא מכאן ואילך לישתרי (א)גזירה קדירה שאינה בת יומא משום קדירה בת יומא ואידך קדירה בת יומא נמי מפגם פגמה רמי ליה רב עמרם לרב ששת תנן השפודין והאסכלא מלבנן באור (ב)(והתני') גבי קדשים (ג)והשפוד והאסכלא מגעילין (ד)בחמין א"ל עמרם ברי מה ענין קדשים אצל גיעולי עובדי כוכבים הכא היתירא בלע התם איסורא בלע אמר (ה)רבא סוף סוף כי קא פליט איסורא קא פליט אלא אמר (ו)רבא מאי הגעלה נמי שטיפה ומריקה א"ל אביי מי דמי מריקה ושטיפה בצונן הגעלה בחמין (ז)אלא אמר אביי (ח)יגיד עליו רעו תנא הכא ליבון והוא הדין להגעלה תנא התם הגעלה וה"ה לליבון א"ל רבא אי הכי לתנינהו לכולהו בחדא וליתני חדא באידך אחריתי ולימא יגיד עליו רעו אלא אמר רבא קדשים היינו טעמייהו (ט)כדרב נחמן אמר רבה בר אבוה דאמר כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו תינח שלמים דכיון דלשני ימים מיתאכלי מקמי דניהוי נותר קא הוי גיעול אלא חטאת כיון דליום ולילה מיתאכלא כי מבשל בה האידנא חטאת הוי נותר כי הדר מבשל בה למחר או שלמים או חטאת קא פליט נותר דחטאת דהאידנא בחטאת ושלמים דלמחר אמרי לא צריכא דכי מבשל בה חטאת האידנא הדר מבשל בה האידנא שלמים דחטאת דלמחר ושלמים דאתמול בהדי הדדי קא שלים זמנייהו והדר מבשל שלמים דלמחר א"ה הגעלה נמי לא ליבעי קשיא רב פפא אמר האי קריד האי לא קריד רב אשי אמר לעולם כדאמרן מעיקרא הכא התירא בלע הכא איסורא בלע ודקא קשיא לך דבעידנא דקא פליט איסורא קא פליט בעידנא דקא פליט לא איתיה לאיסורא בעיניה: ועד כמה מלבנן א"ר מני (י)עד שתשיר קליפתן וכיצד מגעילן א"ר הונא (יא)יורה קטנה בתוך יורה גדולה יורה גדולה מאי ת"ש דההוא דודא דהואי בי רב (יב)עקביה (יג)אהדר ליה גדנפא

מסורת הש"ס

א) [ל"ל והתנן]. ב) זבחים לז:. ג) [עי' תוס' זבחים לז. ד"ה השפוד]. ד) [ל"ל רבה וכ"מ בתוס' זבחים לז. ד"ה השפוד]. ו) [יומא לח: וש"נ]. ז) [זבחים לז.]. ח) [בערוך ערך דד ה' לאי כ"ג עוקבא וכן נוסח שלנו בפי קלו אבן כתוב בפסחים מ: ד"ה הלבפס הטמיקו מר עוקבא אבל בתוס' שבת מב: ד"ה אבל הטמיקו כ"ג עוקבא]. ט) [ויקרא יז, י] [שם]. כ) דבל. רש"ת. ל) [פסחים לד: זבחים עז.]. מ) [מולין קיח:]. נ) [וע"ש תוס' זבחים לו: ד"ה ד"ה]

תורה אור השלם

ז. יגיד עליו רעו מקנה אף על עולה:
איוב לו לג

הגהות הב"ח

(ה) רש"י ד"ה גבי קדשים ל"ל קודש ד"ה מגעילין:

לעזי רש"י

טרשטרי"ש
[טרישטריש"ש]. מחלחל.

מוסף רש"י

בת יומא. שכיסל בה עובד כוכבים היום, דלא נפגם (לעי"ל סז: ופסחים מד:). והאסכלא. גרדילי וטלין עליו לבי (זבחים צז.). כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו. מתוך שהבשלמים מגיעין ברגל אין בליע שלה נעשה נותר, שהרי זמן שלמים כ' ימים וכי מבשל ביה שלמים אחיכנא הדר מבשל ביה שלמים למחר וכולא מבלמים שנאכלו ביום המחרת ופולט מה שבלע אתמול מן האחרונים, ונמצא שאינו בא לידי נותר ואם בא לבשל חטאת יהא זהיר לבשל אחריו שלמים בו ביום ופולט את החטאת וכולע את השלמים (זבחים צז.). הדרן עלך השוכר את הפועל ומליקא לה מסכת עבודה זרה

עין משפט נר מצוה

קסג א מי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה כ סמג לאוין קמ טוש"ע י"ד סי' קכב סעיף כ:
קסד ב מי' פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה יב:
קסה ג מי' פ"ו מהל' מאכלות אסורות הלכה ג סמג לאוין קמח טוש"ע י"ד סי' קכא סעיף ג טוש"ע א"ח סי' תנח סעיף ד ועי"ש:
קסו ד מי' שם הלכה ד סמג שם טוש"ע א"ח סי' תנח סעיף ה:
קסז ה מי' שם נוש"ע מהלכות ממן ומצה הל' כון סמג שם טוש"ע א"ח סי' תנב סעיף ו (וכתב אלפס עוד בפסחים פ"ב דף קלו:):

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com